

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca: SSA Anna Polak

Sędziowie: SA Urszula Iwanowska (sprawozdawca)

del. SSO Beata Górską

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2013 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z odwołań Przedsiębiorstwa Produkcyjno Handlowego (...) H. S., J. W. spółki jawnej w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

przy udziale zainteresowanych: J. L., A. M. (1), A. M. (2), B. M. i J. M.

o ubezpieczenie społeczne,

na skutek apelacji płatnika składek od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 lipca 2012 r., sygn. akt VII U 72/12,

oraz

na skutek zażalenia płatnika składek na postanowienie zawarte w punkcie II powołanego wyżej wyroku,

postanawia:

I. umorzyć postępowanie apelacyjne;

II. zmienić zaskarżone postanowienie i zasądzić od Przedsiębiorstwa Produkcyjno Handlowego (...) H. S., J. W. spółki jawnej w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. odstąpić od obciążenia organu rentowego kosztami postępowania zażaleniowego;

IV. zarządzić zwrot opłaty sądowej na rzecz płatnika składek.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak del. SSO Beata Górską

Uzasadnienie:

Decyzjami wydanymi w dniu 5 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że zainteresowane jako osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek Przedsiębiorstwa Produkcyjno Handlowego (...) H. S., J. W. spółki jawnej w S. podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie:

- J. L. od 2 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2010 r. (decyzja nr (...)),

- A. M. (2) od 1 marca 2010 r. do 30 kwietnia 2010 r. (decyzja nr (...)),

- A. M. (1) od 2 stycznia 2008 r. do 28 lutego 2008 r. (decyzja nr (...)),
- B. M. od 1 marca 2008 r. do 31 grudnia 2010 r. (decyzja nr (...)),
- J. M. od 1 listopada 2010 r. do 30 listopada 2010 r. (decyzja nr (...)).

W uzasadnieniach powyższych decyzji organ rentowy podniósł, że zainteresowane łączyły we wskazanych okresach z płatnikiem składek typowe umowy o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o umowie zlecenia. Czynności powierzone w ramach zanalizowanych umów (pozyskanie mięsa krewetkowego) wymagały jedynie starannego działania, nie prowadziły do uzyskania konkretnego i sprawdzalnego rezultatu. Zdaniem organu, ponieważ zainteresowane w okresach objętych decyzjami nie posiadały innych tytułów do objęcia obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, to w okresach tych winny być objęte ubezpieczeniami społecznymi z tytułu wykonywania umów zlecenia.

Odwołania od wyżej wymienionych decyzji wniósł płatnik Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe (...) H. S., J. W. spółka jawna w S. wnosząc o ich zmianę i podkreślając, że organ rentowy nie dokonał w sposób rzetelny porównania elementów przedmiotowo istotnych charakteryzujących umowę zlecenia oraz umowę o dzieło, a w konsekwencji błędnie przyjął, że zawierane z ubezpieczonymi umowy były umowami o świadczenie usług.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie w całości oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego, podtrzymując przy tym dotychczasową argumentację.

Postanowieniami wydanymi w dniu 21 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy połączył odwołania od powyższych decyzji do wspólnego rozpoznania i wyrokowania oraz wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych J. L., A. M. (2), A. M. (1), B. M. i J. M..

Wyrokiem z dnia 17 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania (punkt I) oraz zasądził od płatnika składek na rzecz organu rentowego kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt II).

Sąd pierwszej instancji uznał, że zaskarżone decyzje były prawidłowe, bowiem zainteresowane wykonując prace przy pozyskiwaniu mięsa krewetkowego faktycznie wykonywały usługi na rzecz płatnika. Sąd Okręgowy podkreślił, że umowy nazwane umowami o dzieło były zawierane z zainteresowanymi po wykonaniu pracy w danym okresie, po ustaleniu ile kilogramów krewetek zostało oczyszczonych. Nadto wykonujące pracę nie dostarczały samodzielnie spółce gotowego i zindywidualizowanego dzieła w rozumieniu ustawy. Rozstrzygnięcie sprawy Sąd Okręgowy oparł o przepisy art. 1 ust. 1, art. 6 ust. 1 pkt. 4, 12 ust. 1, art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 627 i 750 k.c.

Uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach procesu sąd pierwszej instancji wskazał, że oparł się o przepisy art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 w związku z § 2 ust. 1 i 2 oraz § 4 ust. 1 i § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.) i zasądził od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w części obejmującej rozstrzygnięcie dotyczące decyzji nr (...) i (...) nie zgodził się płatnik Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe (...) H. S., J. W. spółka jawna w S., który w wywiedzionej apelacji zarzucił naruszenie prawa procesowego – art. 212 ust. 1 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak ustalenia czy osoby objęte decyzjami organu rentowego posiadały jakikolwiek inny tytułu do objęcia ich ubezpieczeniami społecznymi. Podnosząc te zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I przez uznanie wniesionych odwołań od decyzji nr (...) i (...), ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Ponadto płatnik składek złożył również zażalenie na postanowienie zawarte w punkcie II wyroku Sądu Okręgowego z dnia 17 lipca 2012 r. wnosząc o jego zmianę przez ustalenie jednokrotności stawki wynikającej z norm przepisanych i o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego w tym kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję. Zaskarżonemu rozstrzygnięciu płatnik zarzucił:

- naruszenie prawa procesowego – art. 109 § 2 k.p.c. przez jego błędną wykładnię przyjmując, że nakład pracy pełnomocnika organu rentowego oraz czynności podjęte przez niego w sprawie, a także charakter sprawy i wykład pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia uzasadniały przyznanie podwójnej wysokości kosztów zastępstwa procesowego,

- naruszenie prawa materialnego - § 2 ust. 1 i 2, a także § 4 i 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, tj. przyjęcie przez sąd pierwszej instancji, że nakład pracy pełnomocnika organu rentowego uzasadniał przyznanie mu dwukrotności stawki oznaczonej w powołanych przepisach, jak również przez zastosowanie dyspozycji § 4 i 5, i przyjęcie, że w niniejszej sprawie przepisy te współkształtują wysokość kosztów zastępstwa procesowego,

- naruszenie prawa procesowego – art. 328 § 2 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie, tj. przez brak zawarcia w uzasadnieniu wyroku kończącego sprawę podstaw przyznania pełnomocnikowi stron przeciwnej kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości.

Pismem, które wpłynęło do Sądu w dniu 6 marca 2013 r. Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowego (...) H. S., J. W. spółka jawna w S., działając przez pełnomocnika, cofnęło apelację.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Zgodnie z art. 391 § 1 k.p.c. w razie cofnięcia apelacji sąd drugiej instancji umarza postępowanie apelacyjne. Przy czym, w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalność cofnięcia apelacji podlega ocenie z punktu widzenia przesłanek z art. 469 k.p.c., który stanowi, że sąd uzna zawarcie ugody, cofnięcie pozwu, sprzeciwu lub środka odwoławczego oraz zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia za niedopuszczalne także wówczas, gdyby czynność ta naruszała słuszny interes pracownika lub ubezpieczonego.

Mając na uwadze powyższe uregulowanie Sąd Apelacyjny dokonał oceny czy cofnięcie apelacji w sprawie o objęcie ubezpieczeniami społecznymi zainteresowanych B. M. i J. L. nie narusza słusznego interesu płatnika składek.

Apelujący zaskarżył wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia o decyzjach nr (...) i (...) podnosząc, że B. M. i J. L. w czasie wykonywania pracy u płatnika podlegały ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu. Jednocześnie apelujący dołączył dokumenty na tę okoliczność. W związku z tym należy podkreślić, że sąd ubezpieczeń społecznych w wyniku złożonego odwołania od decyzji organu rentowego bada prawidłowość decyzji na dzień jej wydania. Zatem, odwołujący się winien podnieść wszelkie zarzuty i przedłożyć dowody na ich potwierdzenie w odwołaniu od decyzji, aby organ rentowy mógł zapoznać się z ich treścią i w przypadku ich zasadności dokonać samodzielnie zmiany zaskarżonej decyzji (art. 477⁽⁹⁾ § 2 k.p.c.). Nowe okoliczności i dowody, które mogą mieć wpływ na zaskarżone decyzje winny być przedkładane w organie rentowy, aby ten mógł dokonać ich oceny i wpływu na zaskarżone decyzje. Zgodnie bowiem z art. 83 a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j. t. Dz. U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585 ze zm.) prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny uznał, że cofnięcie apelacji nie narusza prawa i dlatego na podstawie art. 391 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie apelacyjne (punkt I).

Odnośnie zażalenia na postanowienie zawarte w punkcie II wyroku Sądu Okręgowego z dnia 17 lipca 2012 r., w którym zasądzono od płatnika składek na rzecz organu rentowego zwrot kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 600 zł, Sąd Apelacyjny uznał je za oczywiście uzasadnione.

Trafnie skarżący zarzuca Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w zakresie braku w uzasadnieniu tego orzeczenia okoliczności faktycznych i rozważań prawnych, które legły u podstaw przyznania organowi rentowemu podwójnej stawki wynagrodzenia pełnomocnika oraz § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Sąd pierwszej instancji uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach procesu ograniczył się jedynie do wskazania podstaw prawnych.

W związku z podniesionym zarzutem należy wskazać, że w odpowiedzi na odwołania pełnomocnik organu rentowego wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zasadą jest, że podstawę zasądzenia wynagrodzenia pełnomocnika stanowią stawki minimalne określone w rozporządzeniu; jeżeli natomiast przemawia za tym niezbędny nakład pracy pełnomocnika, charakter sprawy oraz jego wkład w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, wówczas sąd może zasądzić opłatę wyższą, która nie może jednak przewyższyć sześciokrotnej stawki minimalnej ani wartości przedmiotu sprawy (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 grudnia 2011 r., II CZ 126/11, LEX nr 1147753 oraz w postanowieniu z dnia 21 grudnia 2010 r., III CZ 64/10, LEX nr 1223593).

W ocenie sądu odwoławczego nakład pracy pełnomocnika organu rentowego w niniejszej sprawie – o objęcie ubezpieczeniami społecznymi – inaczej byłby oceniany, gdyby sprawa dotyczyła jednostkowego sporu, a inaczej musi być oceniany, gdy dotyczy pięciu tożsamyh decyzji i jest jedną z kilkunastu analogicznych toczących się spraw między stronami. Przygotowanie do reprezentowania strony w jednym procesie – z odwołania od jednej decyzji, znacznie skraca przygotowanie do reprezentowania strony w kolejnych analogicznych sprawach. W takiej sytuacji Sąd Najwyższy dopuszcza nawet możliwość przyznania kosztów zastępstwa procesowego poniżej stawki minimalnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2010 r., I PZ 27/10, OSNP 2012/2-4/132, w którym wskazano, że ocena wkładu pracy pełnomocnika w sytuacji, gdy prowadzi on równocześnie inne postępowania dotyczące tego samego problemu, może powodować ustalenie kosztów zastępstwa procesowego na poziomie niższym niż stawki minimalne).

Nadto również charakter sprawy pod względem jej skomplikowania, nadkład pracy pełnomocnika organu rentowego – sporządzenie jednobrzmiących odpowiedzi na odwołania, niestawiennictwo na jedynej rozprawie – nie uzasadnia przyznania podwójnej stawki wynagrodzenia. Sąd Apelacyjny nie znajduje żadnych innych okoliczności, które uzasadniałyby przyjęte przez sąd pierwszej instancji rozstrzygnięcie.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, który w wyroku z dnia 9 lutego 2012 r., III A Ua 1563/11 (LEX nr 1124839) między innymi wskazał, że jeżeli strona kwestionowała kwalifikację prawną zawartych umów, to uznać należy, iż podstawą prawną obciążenia strony przegrywającej sprawę, kosztami zastępstwa procesowego, powinien być § 11 ust. 2 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżone postanowienie i o kosztach postępowania przed sądem pierwszej instancji orzekł najpierw na podstawie przepisu art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Zaznaczyć również należy, że do celowych kosztów postępowania należy, między innymi, koszt ustanowienia zastępstwa procesowego, który w sprawach o objęcie ubezpieczeniem społecznym, jak omówiono to wyżej, wynosi 60 zł, zgodnie z § 11 ust. 2 w związku z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez

radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, 1349 ze zm.). Zatem, skoro oddalono w całości odwołania skarżącego, uznać należało, że przegrał ona postępowanie przed Sądem Okręgowym w całości, a wobec tego, zasądzono od płatnika na rzecz organu rentowego zwrot kosztów zastępstwa procesowego w całości – 60 zł x 5 (spraw połączonych tylko do łącznego rozpoznania i wyrokowania), czyli 300 zł (punkt II).

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego Sąd Apelacyjny oparł o zasadę słuszności wynikającą z treści art. 102 k.p.c., zgodnie z którą w przypadkach szczególnie uzasadnionych, sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej kosztami w ogóle. Uwzględniając, że zażalenie zostało uznane za oczywiście uzasadnione, a błędne ustalenie stawki wynagrodzenia pełnomocnika organu rentowego obciąża sąd orzekający w pierwszej instancji, który w żadnym zakresie nie uzasadnił takiego rozstrzygnięcia, Sąd Apelacyjny uznał, że zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c., usprawiedliwiający odstępnie od obciążenia organu rentowego kosztami tego postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 1971 r., II PR 493/70, LEX nr 6903) (punkt III). Jednocześnie sąd odwoławczy, mając na uwadze, że zażalenie okazało się oczywiście uzasadnione, bowiem Sąd Okręgowy nie przedstawił okoliczności faktycznych i nie omówił podstaw prawnych rozstrzygnięcia w tym zakresie, a jednocześnie przyznał podwójną stawkę wynagrodzenia pełnomocnikowi organu rentowego, czym w sposób oczywisty naruszył art. 328 § 2 k.p.c. oraz § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu - na podstawie art. 79 ust. 1 pkt. 1 e ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j. t. Dz. U. z 2010 r., nr 90, poz. 594 ze zm.) zarządził zwrot pobranej od zażalenięcia opłaty w całości (punkt IV).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji postanowienia.

SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak del. SSO Beata Górska